

Valg, Parlament og Lovens Forestilling.

En sproglig refleksion over det danske demokrati, repræsentation og ordets vej fra forestilling til "lov".

Af Sune Sejer Nielsen

Denne tekst er ikke skrevet som en politisk kritik, men som en sproglig undersøgelse.

Den tager udgangspunkt i en enkel iagttagelse:

*"At de ord,
vi bruger til at beskrive det repræsentative demokrati,
også former vores forståelse af det."*

Når man følger sproget gennem den demokratiske proces – fra valg til lov – opstår en række spørgsmål, som sjældent stilles.

Ikke fordi de er skjulte, men fordi ordene er blevet så velkendte, at vi ikke længere lægger mærke til dem.

Denne analyse forsøger derfor at gøre noget meget enkelt:

At læse ordene igen.

Vi starter med "**Repræsentationen**"

Danmark beskrives som et **repræsentativt demokrati**.

Et system, hvor repræsentanter taler og stemmer.

Men ordet repræsentativ betyder også noget andet.

Noget der fremstår **ordentligt**.

Noget der tager sig **pænt ud**.

Måske er det blot et tilfælde.

Vi taler og taler om demokrati.

Om folkets styre.

Om valget som øjeblikket, hvor borgerne bestemmer samfundets retning.

Men sjældent taler man om sproget.

De ord, der beskriver systemet, tages ofte for givet.

Valg.

Stemme.

Mandat.

Folketing på dansk, "*Parlament*" på engelsk.

Ordene virker velkendte.

Så velkendte, at man næsten glemmer at spørge, hvad de egentlig betyder.

Alligevel er det netop gennem ordene, at systemet beskrives og forstås.

Når vi går til valg, siger vi, at vi vælger dem, der skal styre landet.
Men på stemmesedlen står der ikke en regering.
Det er kandidater til **Folketinget**.
Det betyder, at valget ikke direkte afgør, hvem der skal regere.
Det afgør, hvem der skal **tale, parla mente**.

Denne tekst forsøger ikke at diskutere demokrati som styreform.
Den forsøger noget mere enkelt.
At følge **ordenes vej**.

For stemmen afgives til stemmeurnen.
Når man følger denne vej gennem sproget, opstår en række spørgsmål.
Ikke nødvendigvis politiske spørgsmål.
Men sproglige.
Og nogle gange begynder forståelsen netop dér.
I undren over de ord, vi troede, vi allerede kendte.

Den gentagne stemme

Valg finder sted hvert fjerde år.
Vi afgiver vores stemme.
Vi vælger repræsentanter til Folketinget.
Under valgkampen lover partierne en bestemt retning.
De lover forandring.
De lover løsninger.
Men når valget er overstået, begynder forhandlingerne.

Aftaler indgås.
Kompromiser formes.
Politik ændrer retning.
Magten købes.

Og mange vælgere oplever, at det, der blev lovet før valget, ikke helt er det samme som det, der bliver til politik bagefter.

Der opstår derfor en velkendt reaktion.

Vi brokker os.
Vi diskuterer politik.
Og ved næste valg afgiver vi igen vores stemme.

Fire år senere sker det samme.
Valg.
Forventninger.
Forhandlinger.
Skuffelser.

Og så begynder cyklussen igen.
Måske er det blot sådan et repræsentativt system fungerer.

Men sproget åbner alligevel for en undren:
Hvis vi afgiver vores stemme igen og igen —
hvor befinder stemmen sig så mellem valgene?

Analysen bygger på en sproglig læsning af de centrale begreber i det repræsentative demokrati.
Metoden er tekstnær.
Formålet er at undersøge, hvordan sproget beskriver systemet.
Når man følger ordenes bevægelse gennem processen – fra stemme til forestilling – opstår en struktur, som sjældent beskrives samlet.

Når vi taler om demokrati, taler vi ofte om **valg**.
Om folkets mulighed for at bestemme.
Men allerede i sproget opstår en undren.

For hvad er det egentlig, vi gør, når vi stemmer?
Vi **afgiver** vores stemme.
Ikke bruger den.
Ikke beholder den.
Vi afgiver den.

Ordet *afgive* betyder normalt at give noget fra sig.
At overdrage noget til andre.
Stemmen lægges derefter i en **urne**.
Når stemmerne er talt op, er der valgt et **Folketing**.
Men der er ikke valgt en regering.

På stemmesedlen står der navne.
Kandidater.
Partier.
Men der står aldrig:
Regering.

Når vi går til valg, siger vi ofte, at vi vælger dem, der skal regere landet.
Men ser man nærmere på sproget, opstår endnu en undren.
Vi vælger ikke direkte, hvem der skal regere.
Vi vælger, hvem der skal **tale i Folketinget**.

Efter valget begynder forhandlingerne.
Partier taler sammen.
Flertal formes.
Aftaler indgås.
Først derefter opstår det, vi kalder en **regering**.

Formelt udnævnes regeringen af monarken.
Så valget afgør, hvem der sidder i Folketinget.
Men hvem der skal regere landet, opstår først bagefter.
Måske er det helt naturligt i et parlamentarisk system.
Alligevel ligger der en sproglig undren tilbage:
Når vi går til valg,

vælger vi så dem, der skal **regere** —
eller dem, der skal **tale**?

Parlamentet.

Når Folketinget er valgt, begynder de at **parlamenterer**.

Ordet kommer fra fransk *parler*.

Det betyder ganske enkelt:

at tale.

Et parlament er derfor i sin oprindelse et sted, hvor der tales.

Her debatteres.

Her argumenteres.

Her forhandles.

Men sproget rummer nogle gange flere lag.

Hvis man splitter ordet op – kan det læses anderledes.

Fra fransk til engels kan oversættelsen blive til

Parla. = Speak.

Ment. = lie

Altså, **speaks lies**.

Her i 2026 behøver man ikke at oversætte fra engelsk til dansk i den her situation

Det er muligvis ikke sproghistorie.

Men det er en tanke, der kan vække undren.

For parlamentet er netop det sted, hvor ord forsøger at overbevise.

Og regeringen bruger alle kneb for at beholde magten

For hvad skal et folketingsmedlem i bund og grund kunne.

Når **Afstemningen** og debatten er slut, kommer det øjeblik, hvor arbejdet starter og hvor alt afgøres.

Her reduceres Folketingets medlemmernes arbejde til en handling, at stemme.

Repræsentanterne trykker på en knap.

Ja. / Nej, eller også trykker de slet ikke.

I princippet kunne man sige, at et folketingsmedlem kun behøver at kunne én ting:

At stemme **nej**.

For hvis ingen stemmer imod,

kan forslaget glide videre gennem systemet, til forestillingen og blive til "Lov".

En forestilling.

Når et lovforslag er vedtaget i Folketinget, er det stadig ikke lov.

Forslaget og ordene føres videre.

Til **statsrådet**.

Her forelægges loven i det, man kalder en **forestilling**.

Ordet er interessant.

For en forestilling er ofte en tanke eller en fantasi.
Men også en optræden i et teater.

Lovforslaget lægges frem for monarken.
Monarken underskriver.
En minister kontrasignerer.
Og i det øjeblik bliver ordene til **lov**.

Den filosofiske undren

Allerede i antikken blev denne mekanisme genstand for refleksion.

Sokrates stillede et spørgsmål, som senere blev skrevet ned af Platon.
Hvis et skib skal sejles:

- vælger man da kaptajnen ved en afstemning blandt passagererne?
- Eller vælger ejeren af skibet den, der forstår sig på navigation?

Metaforen var enkel.

Et samfund, er som et skib.
Hvis alle kæmper om roret,
som ingen ved, hvordan man styrer,
hvad sker der så?

Lad os se på opbygningen af **parla mentet**, altså Folketinget her i Danmark.
I parlamentet taler man ofte om **højre og venstre**.
Partier placeres i blokke.
Højre og Venstre blok.
De fremstilles som modsætninger.
Som to retninger i politik.

Men sproget åbner endnu engang for en undren.
For højre og venstre er først og fremmest **retninger**.
Eksempelvis har vi en højre og venstre hånd.
Altså to hænder.
Den ene kan handle.
Den anden kan handle.
Men begge styres af den samme **hjerne**.
Uanset hvilken hånd der bevæger sig, er det stadig den samme bevidsthed, der sender signalet.

Når politik beskrives som en kamp mellem højre og venstre, kan man derfor stille et spørgsmål:

- Er det to helt forskellige retninger?
- Eller er det to hænder, der bevæger sig i det samme system?

Der findes også en anden lille sproglig undren.
Partiet **Venstre** ligger i det, der kaldes **blå blok**.
Og blå blok beskrives ofte som **højrefløjen**.
Så Venstre samarbejder med højre.
Måske er det blot ordene, der har flyttet sig.
Men sproget kan alligevel få én til at standse et øjeblik.

Når **Venstre** ligger til **højre**.

Måske er det nødvendigt.

Men sproget giver plads til en undren:

Hvis højre og venstre begge styres af den samme hjerne — **hvem er da hjernen i systemet?**

Når rød og blå farve blandes, bliver farven **lilla**.

Og lilla har gennem historien været **kongens farve**.

Måske er det blot et tilfælde.

Men sproget åbner alligevel igen for ny undren.

For i systemet udpeger monarken den **kongelige undersøger**.

Monarken sidder for bordenden i **statsrådet**.

Og ministeren underskriver i **kongens navn** — som kongens tjener.

Måske er det bare sådan systemet fungerer.

Men jeg undrer mig.

Og måske er du også begyndt at undre dig.

Over, hvad det egentlig betyder

at **afgive sin stemme** —

i stedet for at **beholde den**.

Begrebsnøgle

Begreb	Betydning
Valg	Den handling hvor vælgerne afgiver deres stemme til kandidater til Folketinget. Valget afgør Folketingets sammensætning, men ikke hvem der skal danne regering.
Afgive	At give noget fra sig eller overdrage det til andre. I valgsammenhæng betyder det, at vælgeren afgiver sin stemme og dermed muligvis ikke har noget at kunne tale med.
Urne	Den beholder, hvor stemmesedler lægges ved et valg. Ordet bruges symbolsk som stedet, hvor vælgerens stemme afleveres. Samt stedet, hvor i de døde lægges.
Mandat	En bemyndigelse eller fuldmagt til at handle på andres vegne.
Parlament	Den forsamling, hvor repræsentanter mødes for at tale, debattere og træffe beslutninger. Ordet stammer fra fransk <i>parler</i> – at tale. Mente kan betyde ”lie/løgn”
Afstemning	Den procedure, hvor parlamentet træffer beslutninger nej-stemmer.
Statsråd	Den institution, hvor love forelægges i forestilling for monarken.
Forestilling	Den formelle forelæggelse af et vedtaget forslag til lov i statsrådet for monarken. Ordet rummer også betydningen af et billede der opstår i ens bevidsthed, når man tænker på, fantaserer eller forestiller sig noget; (indgroet og evt. urealistisk. Eller en optræden.
Regering	Den udøvende magt i staten. Regeringen vælges ikke direkte ved valget, men dannes efterfølgende gennem politiske forhandlinger og udnævnes formelt af monarken.